

st*rk

België - Belgique

P.B./P.P.

B/57

Afgiftkantoor
Gent X P608419

STERKE VERHALEN VAN MENSEN MET EEN
HANDICAP • SEPTEMBER 2015 • 15

Het protocol noodsituatie

Op zoek naar
oplossingen

Contactclowns

Zorgmomenten
vol beleving

M-decreet

Engagement voor de toekomst

VAPH

TIJDSCHRIFT VAN HET VLAAMS AGENTSCHAP VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP • WWW.VAPH.BE

Gewoon als het kan, speciaal als het moet

De vakantie is nu definitief voorbij, bij het VAPH en bij vele betrokken organisaties gonst het van de activiteit, om de aanloop naar de start van de persoonsvolgende financiering vanaf 2016 mogelijk te maken. De eerste van een reeks uitvoeringsbesluiten die dat mogelijk moeten maken, kregen een principiële goedkeuring van de Vlaamse Regering, daarover leest u meer in de rubriek PVF hiernaast.

Niet iedereen heeft eenzelfde vorm van zorg en ondersteuning nodig. Daarom is het belangrijk dat er meer mogelijkheden zijn om die zorg en ondersteuning op maat te kunnen organiseren. Dat is een van de pijlers van de persoonsvolgende financiering. Inclusief beleid is een andere belangrijke pijler. Als men in de school, de kinderopvang, de thuiszorg of de poetsdienst rekening houdt met de mogelijkheden en de beperkingen van mensen met een handicap, dan kunnen ze op een gewone manier deelnemen aan het dagelijkse leven, net zoals iedereen.

Aangezien het de start van het nieuwe schooljaar is, brengen we als cover-story het verhaal van twee scholen die het M-decreet in de praktijk brengen. De opzet van het M-decreet is om de schoolpoort van het gewoon onderwijs nog meer open te stellen voor kinderen met een handicap. Een niet te onderschatten stap.

Ook de technologie staat niet stil. Apps en online technologie in de zorg: wat kunnen die voor jou betekenen? Bij het VAPH denken we dat er in dit sterk ontwikkelde domein intussen voldoende aandacht komt voor handige toepassingen, die mensen met een handicap een heel eind op weg kunnen helpen. En die daarom een nieuwe rubriek 'Mediawijsheid' verdienen in dit nummer. Wij zijn heel tevreden met het engagement van Davy Nijs en zijn vakgroep (de expertisecel Empowering People van de fusiegroep KHLeuven en KHLimburg) en ook onze eigen experts om vanaf dit nummer aandacht te besteden aan nieuwe toepassingen en mogelijkheden in dit domein. Philippe Bocklandt is de bezieler van het Vlaams actieplan onlinehulp. Davy en Philippe vertellen ons waarom ze geloven in de kracht van digitale technologie en wat de aandachtspunten voor de toekomst zijn.

James Van Casteren,
Administrateur-generaal VAPH

EUROPESE HANDICAPKAART IN DE STEIGERS

In de loop van 2016 wordt de Europese Handicapkaart boven de doopvont gehouden. Dit laat reizende personen met een handicap toe hun status kenbaar te maken. Op die manier is een dienstverlening in overeenstemming met de handicap gegarandeerd. Met de ontwikkeling speelt het Belgian Disability Forum (BDF) in op de investeringen die de Europese Commissie doet in de strijd tegen maatschappelijke uitsluiting.

In 2009 al lanceerde het Belgian Disability Forum het idee van de 'mobiliteitskaart' waarmee elke Europeaan met een handicap vrij kan reizen in Europa. Deze kaart stond onlangs centraal tijdens het seminarie 'Naar een Europa zonder grenzen' dat plaatsvond in het Europees Parlement. Hoofdgast was Marianne Thyssen, Europees commissaris voor Werk, Sociale Zaken, Vaardigheden en Arbeidsmobiliteit. Thyssen benadrukte dat het een doelstelling is om iedereen ten volle te laten genieten van zijn of haar rechten. De Europese handicapkaart past volgens de Commissie perfect in deze visie en wordt nu tegen eind 2016, met een investering van 1,5 miljoen euro, geconcretiseerd. Met dat geld wordt ook een website opgezet als platform voor het uitwisselen van informatie over de kaart en over de goederen en de diensten die er in de verschillende lidstaten mee te verkrijgen zijn.

Meer informatie vind je via
bdf.belgium.be

JE INSPIRERENDE VERHAAL IN ST*RK?

In 2016 willen we in St*rk verder plaatsmaken voor jullie eigen verhaal. Wil jij graag je ervaring(en) delen om anderen te inspireren of misschien wel iemand in de bloemetjes te zetten? Stuur ons dan tegen ten laatste vrijdag 20 november jouw idee in maximaal 10 lijnen. De redactie zal dan vier van de ingezonden voorstellen selecteren.

Die worden bekendgemaakt in de decembereditie van St*rk 2015. Wordt jouw voorstel gekozen, dan krijg je een heus interview met een journalist(e), dat in een van de vier nummers van St*rk 2016 zal verschijnen.

Wij zijn in elk geval al erg benieuwd naar jouw voorstel, dat je kan sturen naar informatie@vaph.be.

Vraag

Gebruikers vrezen soms dat ze hun Persoonlijke-Assistentie-budget (PAB) of hun vaste plaats in de voorziening zullen kwijtraken of dat er voor hen veel zal veranderen. Is dat zo? Hoe reëel is de kans dat gebruikers die nu in een voorziening verblijven, hun plaats zullen kwijtraken?

Antwoord

Bij de overschakeling van het huidige systeem naar het persoonsvolgende systeem, garanderen we continuïteit van de ondersteuning voor die personen die vandaag een PAB gebruiken of een plaats in een voorziening hebben. De zorg en ondersteuning die ze vandaag krijgen, kan morgen in het nieuwe systeem anders georganiseerd worden, maar zál wel nog steeds geboden kunnen worden.

VLAAMSE REGERING KEURT PVF-BESLUITEN PRINCIPIEEL GOED

De Vlaamse Regering heeft op voorstel van minister van Welzijn Jo Vandeurzen een reeks voorontwerpen van besluit omtrent Persoonsvolgende Financiering (PVF) principiële goedgekeurd. Een principiële goedkeuring wil zeggen dat deze besluiten nu aan verschillende adviesraden (Raad van State & Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding) worden voorgelegd. Pas daarna kan een definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering volgen. Later dit jaar zullen er andere besluiten volgen.

Het PVF-decreet werd in april 2014 goedgekeurd. De persoonsvolgende financiering betekent een enorme systeemverandering in de ondersteuning voor mensen met een handicap, omdat er niet langer wordt uitgegaan van het aanbod aan zorg, maar wel van de vraag van de persoon zelf. Deze besluiten moeten het praktisch mogelijk maken om zorg en ondersteuning te bieden, op maat van de individuele vragen en noden. Streefdoel is dat de eerste persoonsvolgende budgetten vanaf september 2016 kunnen worden toegekend.

PRINCIPIËLE GOEDKEURINGEN

De op 17 juli principiële goedgekeurde besluiten gaan over:

- wat iemand moet doen om een budget voor niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning voor meerderjarige personen met een handicap aan te vragen, hoe de aanvraag wordt afgehandeld en hoe het budget ter beschikking wordt gesteld.
- de erkenning en subsidiëring van Diensten Ondersteuningsplan en een mentororganisatie voor het voortraject van personen met een handicap.
- de indiening en afhandeling van de aanvraag tot ondersteuning bij het VAPH, wat de vergoedingen voor de multidisciplinaire teams betreft.
- de vergunningsvoorwaarden en de subsidieregeling van bijstandorganisaties om budgethouders bij te staan in het kader van persoonsvolgende financiering.

DE MEEST GESTELDE VRAGEN OVER PVF

Bij het VAPH komen dagelijks heel wat vragen binnen, bijvoorbeeld over PVF. We lichten er telkens eentje toe.

“De kinderen maken veel vooruitgang”

Het M-decreet in het onderwijs trad op 1 september effectief in werking. De opzet is simpel: meer kinderen met een handicap een plaats in het gewoon onderwijs bieden. St*rk ging langs bij twee scholen die al enkele jaren inclusief werken en die het M-decreet succesvol in de praktijk weten om te zetten.

TEKST ANN BRAECKMAN
FOTO'S LIES HUYSKENS EN JAN LOCUS

meer kan.

Isaak Volders (6) uit het Limburgse Rapertingen werd geboren met een open rug en een waterhoofd. Hij is het jongere broertje van Noortje. Toen mama Lies en papa Danny op zoek gingen naar een school voor Isaak kwamen ze eerst terecht bij de school waar Noortje les volgde. “Ons gevoel bij die school zat niet echt goed”, vertelt mama Lies. Later verhuisden we en was de stedelijke basisschool Rapertingen gelegen vlak bij onze woonst. We polsten daar even bij de directie en kregen een eerlijk, maar wel veel positiever verhaal te horen.”

De kogel was door de kerk, Isaak zou samen met Noortje les volgen in Rapertingen. “Het is niet dat wij het M-decreet de loef afgestoken hebben”, nuanceert directeur Filip Kuijpers, “of er al helemaal klaar mee zijn. We passen ons zo goed mogelijk aan. Toen ik hier een paar jaar geleden directeur werd, was het een van mijn doelstellingen om meer aandacht te besteden aan de zorgwerking. Mede ook omdat het een punt was dat werd aangehaald in de doorlichting van de school. We hebben onze schouders daar met zijn allen onder gezet. Dat was niet met het M-decreet in het achterhoofd, maar vanuit een concrete bekommernis.” Kuijpers heeft immers zelf jarenlang gewerkt in het buitengewoon onderwijs. “Ik ken de werking, weet wat daar leeft. Kijk, we proberen met onze zorgvisie en de ondersteuning van onze leerkrachten kinderen zo veel mogelijk kansen te geven op school, wat hun probleem ook is. We proberen leerkrachten daarvoor ‘open-minded’ te maken en te motiveren, zolang de draagkracht van de school het aankan.”

EEN OEFENING IN HAALBAARHEID

425 kinderen volgen les in de stedelijke basisschool Rapertingen, verspreid over 19 klassen. “Het moet allemaal haalbaar blijven”, aldus zorgcoördinator Hilde Mouling. “Isaak is niet de enige leerling hier met een handicap. Procentueel heeft zo’n vijf procent van de kinderen bij ons uitgebreide zorg nodig. En dat is het maximum, ongeveer één zorgkind per klas. Ik kan begrijpen dat scholen die kleiner behuisd zijn, veel trappen hebben of over een speelplaats beschikken waar een rolstoel problematisch wordt, het moeilijk hebben om kinderen met een fysieke handicap een plaats te geven. Wij

★ORGANISATIE. Van links naar rechts: juf Rita Beysen, directeur Filip Kuijpers en zorgcoördinator Hilde Mouling van Stedelijke Basisschool Rapertingen.

hebben het zo georganiseerd dat er van elk leerjaar één klas op de gelijkvloerse verdieping is. Ik kan me voorstellen dat het niet voor alle scholen evident is om dat te bolwerken.”

Intussen volgt Isaak vier jaar les. “Verstandelijk is hij helemaal mee”, aldus mama Lies. “Alleen gaat het soms wat trager. Het duurde wat langer vooraleer hij kon spreken. Zijn fijne motoriek is ook niet helemaal perfect, dus schrijven wordt wellicht moeilijk, maar we bekijken dag per dag wat haalbaar is.”

Isaak heeft bijvoorbeeld een looprekje nodig, en daardoor diende een en ander wel aangepast te worden op school. “Praktisch vraagt het wat regelwerk”, stelt zorgcoördinator Mouling. “We moeten bijvoorbeeld een hygiënische ruimte voorzien voor de verpleegster. Isaak kan nog niet zelfstandig plassen: zijn urine wordt gesondeerd, telkens met een verse sonde. Die moeten in een aparte bergkamer bewaard worden. Tijdens de middagpauze moet hij een uurtje plaatsnemen in zijn ‘sta-plank’, een rek waarbij

hij zijn benen moet strekken om scoliose te vermijden. Als we op klasuitstap gaan, informeren we ook altijd of alles wel toegankelijk is voor Isaak.”

“ISAAK ZAL LATER MOETEN MEEDRAAIEN IN DE MAATSCHAPPIJ EN DAT KAN HIJ HET BEST LEREN IN HET GEWOON ONDERWIJS.”

Juf Rita Beysen geeft toe dat ze vooraf een beetje schrik had. “Het is toch een stap in het onbekende”, blikt ze terug. “Mijn klasje telde een paar treden om binnen te stappen. Ik was daar echt mee bezig: hoe zal Isaak ooit in mijn klas kunnen binnenkomen?”

“Het vraagt wat creativiteit van de school en de leerkrachten,” lacht directeur Kuij-

pers, “maar er is een goede oplossing gevonden en er is een speciale trap geïnstalleerd.”

EEN KIND DAT OPENBLOEIT

Op een jaar tijd heeft Isaak trouwens veel progressie gemaakt. “Isaak is hier bij mij binnengekropen,” aldus juf Rita, “en intussen kan hij staan en stappen. Je ziet hem openbloeien, omdat hij steeds meer kan. In de klas zelf merk je amper verschil met de andere leerlingen. Hij volgt alles vlot mee. Hij is mobiel misschien geremd, maar verstandelijk is hij in orde. Bovendien zijn de andere kinderen heel zorgzaam voor hem. Dat is fantastisch om te zien: hoe andere kinderen het doodnormaal vinden dat Isaak bij hen in de klas zit en hoe ze voorbij die handicap kijken. Ze helpen waar hij hulp nodig heeft. En nu hij wat meer zelfredzaam is, zie je ook dat ze hem wat ‘losser’ laten.”

Directeur Kuijpers noemt het verhaal van Isaak een succesverhaal. “Uiteraard is het niet altijd evident,” geeft hij toe, “maar we zijn altijd eerlijk geweest tegenover de ouders en leerkrachten. Een goede communicatie is belangrijk, zodat problemen kunnen gesignaleerd en opgelost worden. Ik ben trots op mijn leerkrachten die zich inzetten voor Isaak en de andere zorgkinderen. Zij maken het elke dag waar in de klas.”

Een engagement dat zijn vruchten af-

werpt, want Isaak heeft al veel meer vooruitgang geboekt dan ooit werd verwacht. “Niet alleen op school natuurlijk, ook daarnaast”, beaamt mama Lies. “De dokters vertelden bij zijn geboorte dat hij nooit zou kunnen stappen. Isaak heeft iedereen verbaasd met zijn doorzettingsvermogen. Trouwens, wij hebben helemaal geen problemen met het buitengewoon onderwijs,” benadrukt mama Lies, “maar voor ons was het wel belangrijk dat Isaak, zolang het intellectueel lukt, les kon volgen in het gewoon onderwijs. Ook later zal hij het in het gewone leven moeten waarmaken met zijn handicap, zal hij alleen wonen, alleen werken. Hij zal moeten meedraaien in de maatschappij en dat leer je het best als je les volgt in het regulier onderwijs.”

“We zijn blij met iemand zoals Isaak op onze school”, besluit de directeur. “Het is een jongen die hier thuishoort, ook met zijn handicap. Het geeft een grote voldoening, ook al vraagt het extra inspanningen en organisatie. Natuurlijk botsen we bij de zorg voor leerlingen ook tegen onze eigen grenzen aan, maar laat ons het buitengewoon onderwijs zeker behouden voor de kinderen die daar echt baat bij hebben.”

BRUGKLAS

Ook in het secundair onderwijs ging St*rk poolshoogte nemen over de werking van het M-decreet. “Wij sidderen en beven

niet bij de start van het M-decreet op 1 september”, vertelt Danielle Van de Vel, directeur van het Stedelijk Lyceum in Merksem aan het eind van vorig schooljaar. “Wij passen het decreet al langer toe in onze school. En met succes.”

De school telt zo’n 300 leerlingen en biedt binnen de eerste graad een A-stroom en een B-stroom aan. De A-stroom is voor leerlingen die hun getuigschrift van het basisonderwijs hebben, de B-stroom voor kinderen die hun diploma van het basisonderwijs niet behaald hebben. “Het is een soort van brugklas tussen basis- en secundair onderwijs”, legt Van de Vel uit. “Veel leerlingen, vaak met leerachterstand, komen uit het zesde, vijfde of zelfs vierde leerjaar in de basisschool of uit het buitengewoon onderwijs terecht op onze school.”

Te veel kinderen lopen school in het buitengewoon onderwijs en dat aantal moet naar beneden. Ze moeten, waar mogelijk, schoollopen in het regulier onderwijs, zegt het M-decreet. “Een tendens die al een aantal jaren aan de gang is”, aldus Van de Vel. “Ook in onze school stelden we vast dat hun aantal de hoogte in ging en dat was geen goede zaak voor de kwaliteit van ons onderwijs.”

De school bood drie keuzes aan in de B-stroom: algemene vakken, Techniek-Crea en Techniek-Hotel. “Alle leerlingen van verschillende niveaus zaten door

VAN KLAS VERANDEREN IS EEN KANS OM IN EEN ANDERE GROEP DE BEGELEIDING OP MAAT TE KRIJGEN DIE NODIG IS.

elkaar in drie klassen”, vertelt leerkracht Anke Roelandt. “Wij stonden voor de klas en hadden het gevoel dat we geen goed onderwijs konden aanbieden. Sommige leerlingen waren al weg met de leerstof na tien minuten, anderen moesten we het tien keer uitleggen. Het was een allegaartje.”

OP DRIE NIVEAUS

Er werd gezocht naar een oplossing. Sinds het schooljaar 2014-2015 werkt het Stedelijk Lyceum in de B-klassen met drie verschillende niveaugroepen en voor elk vak met een studiewijzer. “De leerlingen worden verdeeld over de drie klassen op basis van hun intellectuele mogelijkheden en vaardigheden”, legt Roelandt uit. “Het is veel meer een aanpak op maat. Het zijn klassen van twaalf, maximaal vijftien leerlingen.” De keuzevrijheid is niet weg, ze krijgen nog steeds vijf uur hun richtingspecifieke vakken, maar de verdeling van de andere lessen is nu veel beter. “Zowel de leerling als de leerkracht voelt er zich goed bij. Je kunt veel beter individueel werken, de kinderen komen graag naar school, hebben meer succeservaringen dan vroeger en maken meer vooruitgang.”

Het gaat trouwens om meer dan de intellectuele capaciteiten van de kinderen. “We hechten ook veel belang aan attitudes en zelfredzaamheid. Zo zijn er kinderen die moeilijkheden hebben om hun agenda bij te houden”, geeft de directrice als voorbeeld. “Ze kunnen niet plannen en lopen zo leerachterstand op omdat ze hun oefeningen niet maken, terwijl ze

★STUDIEWIJZER. Sinds het schooljaar 2014-2015 werkt het Stedelijk Lyceum in Merksem in de B-klassen met drie verschillende niveaugroepen.

daarom niet meteen intellectueel de mindere zijn. We kunnen daar specifiek op werken en dat loont.”

Binnen het schooljaar zelf wordt gesproken tussen de klassen die de naam Roos-Maan-Vis kregen. “Na ieder rapport kijkt de klassenraad of er leerlingen zijn die van groep kunnen veranderen. Er wordt minimaal drie keer van klas veranderd”, legt de directrice uit. “Als je van klas verandert, wordt dat niet beschouwd als een stap terug of vooruit, maar eerder als een kans die wordt geboden om in een andere groep de begeleiding op maat te krijgen die je nodig hebt.”

Vandaag klinkt het als een logische oplossing: onderwijs aanbieden op niveau van de leerling. “Inderdaad,” beaamt de directrice, “maar dat was het niet. We moesten echt wel out of the box denken en deze aanpak geeft resultaat. Iedereen is tevreden.” Een opmerking misschien: wordt nu geen buitengewoon onderwijs aangeboden binnen het regulier onderwijs? “Nee, toch niet”, veegt de directrice onze stelling van tafel. “Dat proberen we nu net niet te doen. De groep van leerlingen is divers, maar we verdelen ze op zo’n manier in de verschillende groepen

waar ze thuishoren. En als we het gevoel hebben dat de begeleiding voor ons hier intern nog te weinig is voor een kind, als we voelen dat we geen hulp kunnen bieden, gaan we op zoek naar een andere oplossing.”

De aanpak vraagt trouwens niet meer inspanningen van de leerkrachten meent de directie. “Het vraagt een andere benadering. De leerkracht staat niet langer voor een gemengde groep, maar voor een groep van leerlingen met gelijkaardige noden. Dat werkt beter en het geeft resultaat. Zo zullen er minstens zes leerlingen doorschuiven naar de A-stroom. Een goede zaak toch? En dat ons systeem werkt, bewijzen ook de vele bezoeken van andere scholen, zelfs vanuit het parlement. Zij willen leren hoe wij het doen. Ik ben daar trots op.” En als een leerling toch nog ernstige moeilijkheden heeft in de niveaugroepen, keert hij terug naar het buitengewoon onderwijs. “Als we zien dat iemand verloren loopt bij ons, dan is de beste oplossing nog altijd om hem of haar opnieuw buitengewoon onderwijs te laten volgen. Dat advies zullen we dan ook geven aan de ouder in kwestie”, besluit Van de Vel. ✨

Maak inclusief onderwijs vanzelfsprekend

Hart voor Handicap, het vroegere Sinterklaasfonds, is een initiatief van De Standaard met Cera als partner. Het ondersteunt al vele jaren innovatieve projecten in de zorg voor mensen met een handicap en wil hen maximaal kansen bieden om zich te ontplooiën. Nog te vaak vinden kinderen met een handicap geen plaatsje in een school in hun buurt. Hart voor Handicap wil daar verandering in brengen en wil dat kinderen met en zonder handicap samen kunnen opgroeien met hun vriendjes, broers en zussen in een reguliere school dicht bij huis waar iedereen welkom is.

Daarom zoekt Hart voor Handicap projecten die nieuwe kansen bieden op inclusief onderwijs. Hart voor Handicap wil 10 à 20 basisscholen ondersteunen die zichzelf willen kneden en boetsen tot een school waar het vanzelfsprekend is dat kinderen met een handicap erbij horen.

Doe mee en dien je project in **voor 15 oktober 2015** via het deelnemingsformulier op www.hartvoorhandicap.be

“Wij helpen zware situaties te verlichten”

Wat doe je wanneer je als persoon met een handicap plots in een noodsituatie terechtkomt? Bij wie klopt je aan? Welke ondersteuning mag je verwachten? En hoe ga je te werk om een beroep te kunnen doen op deze ondersteuning? Lieve Van De Broeck, maatschappelijk werkster bij het dienstencentrum De Klimroos in Overpelt, geeft tekst en uitleg.

TEKST NATHALIE DIRIX

Wanneer kunnen we spreken van een ‘noodsituatie’?

Lieve Van De Broeck: “Wanneer je plots in een onvoorzien en uiterst dringende situatie terechtkomt. Voor meerderjarige personen met een handicap komt het er dan op neer dat ze onmiddellijk aangepaste zorg nodig hebben. Elke situatie is natuurlijk anders. Soms kan een noodsituatie zich voordoen omdat de sociale context van een zorgvrager helemaal verandert. Denk maar aan iemand van wie de zorgdragende ouder of partner plots wegvalt waardoor er geen ondersteuning van het sociaal netwerk meer mogelijk is.”

Hoe maak je aanspraak op ondersteuning wanneer je je in een noodsituatie bevindt?

Van De Broeck: “Als je je in een nood-

situatie bevindt, kan je je richten tot een contactpersoon van een dienstencentrum of mutualiteit die de aanvraag voor extra ondersteuning bij het VAPH zal indienen. Wanneer die contactpersoon vaststelt dat er inderdaad sprake is van een noodsituatie, dan dient hij het dossier in bij de Coördinator Zorgregie van je provincie. Hij zal binnen de veertien dagen de status van noodsituatie toekennen of weigeren. Belangrijk om weten is dat zowel mensen met als zonder een PEC-ticket hier aanspraak op kunnen maken.”

Wat houdt die ondersteuning precies in?

Van De Broeck: “Zorgvragers die zich in een erkende noodsituatie bevinden, hebben recht op tien weken ondersteuning. Die ondersteuning kan zowel ambulante, semiresidentieel als residentieel

(dag- en nachtopvang) zijn. Er wordt ook altijd onderzocht in welke mate er een beroep kan worden gedaan op het netwerk. Zijn er broers, zussen of andere familieleden die een deel van de ondersteuning op zich kunnen nemen? Soms gebeurt het dat we ondersteuning bieden om het samenleven weer mogelijk te maken. In situaties waar de zorgverlening voor de naasten te zwaar wordt, kan het voldoende zijn dat zij een paar weken ontzien worden zodat ze daarna met hernieuwde moed de draad van het leven als zorgverlener weer kunnen opnemen.”

OPLOSSING OP LANGE TERMIJN Een belangrijke vraag is uiteraard: wat na de tien weken ondersteuning?

Van De Broeck: “De bedoeling is om daarna over te schakelen naar een permanente oplossing. Mocht dat echter niet lukken, dan kan de contactpersoon een aanvraag voor de status ‘prioritair te bemiddelen zorgvraag’ indienen bij de regionale prioriteitcommissie. Wanneer deze status wordt goedgekeurd, behoort de persoon tot de meest prioritaire groep van zorgvragers. In tussentijd zal de contactpersoon verder naar oplossingen blijven zoeken.”

Wat gebeurt er wanneer men buiten de classificatie van ‘noodsituatie’ valt en toch dringende noden heeft?

Van De Broeck: “Dat zijn pijnlijke situaties. Als contactpersoon doe je enkel een beroep op een noodsituatie als het écht nodig is. Als je aanvraag niet goed-

gekeurd wordt, is er de teleurstelling maar ook de nood om dit op een zo menselijk mogelijke manier aan de betrokkene mee te delen. Als contactpersoon sta je namelijk rechtstreeks in contact met de zorggebruikers en wil je samen met hen verder op pad, hoe moeilijk de weg soms ook is.”

Welke rol kan de contactpersoon in zulke situaties spelen?

Van De Broeck: “We geven niet op. We blijven op zoek gaan naar andere mogelijkheden. Zoals een kortverblijf in een voorziening voor personen met een handicap of een kortverblijf in een rusthuis. We kijken ook of het netwerk geen hulp kan verlenen. Misschien kan een dagopvang gecombineerd met opvang uit het netwerk een uitweg bieden. Wij gaan in ieder geval als contactpersoon met de verschillende diensten en de zorgvrager blijven overleggen zodat we tot creatieve oplossingen kunnen komen.”
“Ik wil er toch aan toevoegen dat ik in mijn loopbaan gelukkig al heb mogen meemaken dat de aanvragen die ik indien goedgekeurd werden. Hoe moeilijk de noodsituatie op zich ook is, toch zijn dat momenten die je grote voldoening geven. Omdat je weet dat je een zware situatie mee kan helpen verlichten.”

“ WE GEVEN NIET OP. WE BLIJVEN OP ZOEK GAAN NAAR ANDERE MOGELIJKHEDEN.

Wat gebeurt er wanneer de termijn van de noodsituatie voorbij is?

Van De Broeck: “In sommige gevallen kan de persoon met een handicap terug naar huis. Je wenst natuurlijk dat elke noodsituatie op die manier kan eindigen. Maar als dat niet kan, gaan we kijken welke alternatieve oplossing geschikt is, met in het achterhoofd dat die ook op lange termijn werkbaar is. Indien nodig, dienen we een prioritaire zorgvraag in zodat de persoon in de voorziening kan blijven wonen.”

Wat heeft u als contactpersoon door alle situaties heen geleerd?

Van De Broeck: “Het zijn vaak pijnlijke situaties zowel voor de personen met een handicap als voor het netwerk. Als de persoon door het overlijden van zijn naasten alleen komt te staan, is er niet alleen de nieuwe situatie waaraan hij zich moet aanpassen maar ook het rouwproces waar hij door moet. Ook wanneer het netwerk niet langer over voldoende draagkracht beschikt om een zorgsituatie op te vangen, gaat de betrokkene door een moeilijk verwerkingsproces. Als contactpersoon kan je in die momenten een belangrijke rol spelen. Door rustig te blijven en er te zijn kan je heel wat opvangen. Ook door verder naar oplossingen te blijven zoeken, geef je de persoon met een handicap een duidelijk signaal dat hij niet alleen staat.”

“Eerlijke communicatie is dan ook zeer belangrijk. Net zoals het belangrijk is om met je hart te luisteren. Elke persoon heeft zijn verhaal. Dat mogen we nooit uit het oog verliezen. Maar wat ik vooral geleerd heb, is dat deze moeilijke situaties ook een beginpunt met zich mee kunnen brengen. En dat je door te volharden in je zoektocht, een nieuwe situatie kan creëren die de persoon met een handicap zorg op maat biedt. Als je blijft doorzetten, wordt er vaak meer mogelijk dan je op het eerste gezicht zou denken.”

VOOR TIEN WEKEN

Het protocol noodsituatie vormt een van de pijlers van de zorgregie. Sinds september 2008 kan via het protocol snel een oplossing worden geboden bij zeer plotse, dringende situaties. Het moet gaan om een meerderjarige zorgvrager die behoort tot de doelgroep van het VAPH. De persoon hoeft nog niet ingeschreven te zijn bij het VAPH, maar dan moet bij de aanvraag noodsituatie minstens een doktersattest worden bezorgd waarmee de handicap wordt bevestigd. Is een opname via reguliere ondersteuningsmiddelen niet mogelijk, dan kan men een beroep doen op middelen noodsituatie. Er worden middelen voor tien aaneensluitende weken voorzien. Met de middelen kan woonondersteuning, dagbesteding of ambulante begeleiding worden georganiseerd. Combinaties van deze vormen van ondersteuning zijn uiteraard ook mogelijk. ✨

Oplossingen bij dringende situaties

Tine Vangeneugden, Coördinator Zorgregie bij het VAPH, licht kort toe aan welke criteria voldaan moet worden voor de toepassing van het protocol ‘noodsituatie’.

Definitie van de criteria:
Een noodsituatie is een onverwachte, acuut beleefde en objectief vastgestelde situatie waarbij onmiddellijke hulp moet geboden worden.

Er is sprake van een plots wegval van de sociale context van de persoon met een handicap. Hierdoor is een zeer ernstige bedreiging ontstaan voor de lichamelijke en/of geestelijke integriteit van de persoon met een handicap. Om de acute nood te lenigen, is er onmiddellijk nood aan opvang, behandeling of begeleiding door een voorziening gesubsidieerd door het VAPH.

Een alternatieve oplossing in het sociaal netwerk of de reguliere hulpverlening of reguliere crisisopvang is niet mogelijk omwille van de aard van de handicap.

KORT

Kledinglijn voor rolstoelgebruikers

Tijdens het Fashion Festival dat onlangs doorging in het Nederlandse Arnhem lanceerden designer Katja van Groningen en ex-zorgprofessional Marije van der Windt de allereerste modelijn voor rolstoelgebruikers. De collectie kreeg de naam 'A Body Issue' en wil een antwoord bieden op kleding die te vaak op comfort en niet op een trendy look gericht is.

"Ons doel is in de eerste plaats om rolstoelgebruikers een deel van hun identiteit terug te geven", vertelt Marije van der Windt. "Want net als iedereen moeten ook mensen in een rolstoel de vrijheid krijgen om hun persoonlijkheid te laten zien door trendy en goed passende kleding." Het was Van der Windt zelf die tijdens een onderzoek omtrent textiel in de gehandicaptensector tot het besef kwam dat er nood was aan dit initiatief. "Tijdens deze studie werd me duidelijk dat rolstoelgebruikers niet enkel inleveren op mobiliteit, maar eveneens op de keuze in modieuze kleding." Samen met fashiondesigner Katja van Groningen startte ze vervolgens in 2014 met het bedrijf 'A Body Issue'. "Op basis van 3D-bodyscans ontwikkelen we patronen die niet alleen passend en comfortabel zijn, maar die ook de laatste fashiontrends weerspiegelen." De hele collectie omvat veertien stuks en richt zich op zowel mannen als vrouwen. Bestellen kan via de webshop.

www.abodyissue.com

Een bijzonder festival

Voor wie na de zomervakantie nog een festival wil bezoeken, is er het Vida Libre festival op zaterdag 10 oktober in Berchem, georganiseerd door Recreas en VFG.

Plan zeker een hele dag in voor het Vida Libre festival, want ook dit jaar hebben de organisatoren alle zeilen bijgezet om een gevarieerd programma aan te bieden. Van 10 tot 14 uur kan je aan allerhande workshops deelnemen om misschien een nieuwe hobby te ontdekken. Aan de stand vrijetijdsbegeleiding wordt dan uitgezocht of je die hobby in je buurt kan uitoefenen.

VRIJ PODIUM

In de namiddag kan je deelnemen aan het vrij podium en daarna wordt een leuke fuif voorzien. Squadra Bossa feat. Buscemi zorgt voor de muziek, maar er is ook gedacht aan wie het liever wat rustiger heeft. In de lounge-ruimte staat namelijk een dessertbuffet klaar voor de zoektauw. Iedereen met of zonder handicap is welkom aan het ALM-gebouw in de Filip Williotstraat 9 in Berchem. (JG)

Meer info en inschrijven: 032854334, vida.libre@devoorzorg.be of www.vfg.be/vidalibrefestival

Ambassadeurs Community Building komen samen

Op 4 december staat er een studiedag community building op het programma in het Provinciehuis Leuven. De voorbije jaren hebben een aantal organisaties en voorzieningen in de verschillende provincies met de steun van het VAPH het voortouw genomen wat beleid op maat betreft. Een van de hefboomen daarbij is community building: inzetten op verbindingen tussen mensen en op de capaciteit die in een lokale gemeenschap aanwezig is, om zo veel mogelijk sociale inclusie te realiseren.

VERBINDINGSMOMENT

De ambassadeurs Community Building organiseren voornamelijk voor de professionals van de eerste- en tweedelijnsdiensten – maar uiteraard is iedereen welkom – een moment om samen aan een twintigtal gesprekstafels inzichten en ervaringen uit te wisselen. Tegelijkertijd is dit een moment om elkaar te ontmoeten, te netwerken en organisaties en diensten over verschillende sectoren heen met elkaar te verbinden. Wil je erbij zijn, noteer dan alvast 4 december in je agenda.

Provinciehuis Leuven, van 9 tot 13 uur. Voor meer informatie kan je terecht bij Elly Van Acolyen, Elly@lusvzw.be of 0474 98 7253.

Vier nieuwe uitvindingen na Design with a Heart

De brilhulp, de eierraper, de tuingrip en de achteruitkijkcamera. Dat zijn de knappe uitvindingen die onlangs een 'Design with a Heart'-award in de wacht sleepten. De wedstrijd, georganiseerd door Handicap International, zette voor het twaalfde jaar snuffjes in de kijker die het leven van partners, vrienden en kennissen vergemakkelijken.

Elk jaar weer gaat Design with a Heart op zoek naar kleine, originele hulpmiddelen die een wereld van verschil maken voor minder mobiele mensen. Het zijn vaak heel eenvoudige en goedkope trucjes die een praktische oplossing bieden. Bovendien stelt de wedstrijd bedenkers in staat om hun vondst te delen met anderen. Dit jaar is die eer weggelegd voor enkele studenten van HoWest/UGent die met de brilhulp brillen op hun plaats houden, manlief Johan Raemdonck die voor zijn vrouw een tool ontwierp om eieren te rapen, Gérard Vanpoucke wiens groene vingers hem naar de tuingrip leidden en Robin Caudron die zijn zoon dankzij de achteruitkijkcamera nu veilig laat achteruitrijden met zijn rolwagen.

Meer informatie vind je via www.handicapinternational.be

“Bij ons gaat het niet om de humor, maar om het **contact**”

Cliniclowns ken je ongetwijfeld. Maar ook in voorzieningen voor mensen met een handicap kan je tegenwoordig een clown tegen het lijf lopen, al hebben zulke ‘contactclowns’ een heel ander doel. “Wij hebben geen grappige acts of spelletjes bij, we willen de mensen vooral aandacht geven.”

TEKST STEFANIE VAN DEN BROECK
FOTO'S THOMAS DE BOEVER

SPONTANITEIT. “Door onze rustige aanpak groeit het vertrouwen.”

Aan de poort van voorziening De Bolster in Kluisbergen staat Geert Baetens ons op te wachten, samen met zijn collega-clown Nele Van den Hende. Nu zien ze er nog heel normaal uit, maar straks trekken ze een vrolijk clownsuniform aan, inclusief rode neus. Dan veranderen ze in Gertie (al mogen sommigen Pipo zeggen) en Nellf. De bewoners kennen deze twee clowns al een beetje, want het is de negende keer dit jaar dat ze langskomen. “Eén jongen met autisme duwde ons in het begin letterlijk weg, hij wilde niets van ons weten”, vertelt Nele. “Maar de laatste keer kwam hij me spontaan een kus geven. Doordat we hen zo rustig en onbevengend benaderen, groeit het vertrouwen. Meestal slagen we er ook in om de bewoners rustiger achter te laten wanneer we vertrekken.” “Nochtans kunnen mensen met een verstandelijke handicap soms heel verlegen reageren op vreemden, of zelfs agressief”, zegt Geert. “Maar bij ons gebeurt dat heel zelden. Ik denk dat ze aanvoelen dat wij niets van hen verwachten. We vinden het ook heel belangrijk om ons hoofd vooraf helemaal leeg te maken. Na een korte briefing met het personeel – zijn er bewoners die het vandaag extra moeilijk hebben, mensen met wie we beter even geen contact zoeken of mensen die er net wél veel nood aan hebben – trekken wij ons even terug. We verkleeden ons en mediteren samen, om alle zorgen van het gewone leven achter ons te laten en helemaal op te gaan in onze rol als clown.

Een contactclown moet zich heel kwetsbaar durven op te stellen, alleen zo kan je mensen echt bereiken.”

De contactclowns beginnen hun ‘tournee’ bij Josiane, een dame die in haar eentje op haar kamer zit. Ze zit in de zetel, stilletjes voor zich uit te kijken. Nele klopt op de deur en stapt voorzichtig binnen. “We hebben vandaag een man met een fotoapparaat bij”, zegt ze. “Mag die ook binnen?” Josiane knikt. Fotograaf Thomas stapt voorzichtig naar binnen en Gertie en Nellf beginnen te zingen, als waren het operasterren. “Tho-o-o-o-o-o-ooooo-mas!” Josiane glimlacht. Nadien vertellen Geert en Nele dat ze vaak neurien of zingen om de mensen te bereiken. “Ik zing eigenlijk wel vals”, lacht Nele.

Intussen heeft clown Gertie een pluimpje uit zijn tas gehaald. Hij kriebelt er zachtjes mee langs de wangen van Josiane. En dan begint Nele stil te vertellen. “We zijn naar zee geweest, Josiane.” Geert veert recht en klimt op de stoel. “Ik stap al in de boot. Hou jij me vast, Josiane?” Ze neemt zijn hand en laat zich meeslepen door de zachte geluiden. Psjsjsj. Psjsjsj. Alsof ze op de golven zitten. Dan begint Geert te zingen. “Twee ogen zo blauw. Twee ogen zo blauw.” En Nele neuriet in haar oor. Josiane zit zachtjes te wiegen. Ze heeft nog geen woord gezegd, maar ze geniet wel zichtbaar. Na ongeveer tien minuutjes zit het bezoekje erop. “Hallo, hallo, dat was het dan. Wij komen nog weer, een volgende keer”, zingen de clowns. En ze trekken de deur zachtjes weer dicht.

LIEDJES EN MUZIEK

In de eerste leefgroep waar onze contactclowns binnenstappen, is het uitzonderlijk rustig, door een sportdag. “Eigenlijk is dat een luxe”, fluistert Geert me toe. “Zo kunnen we extra veel aandacht schenken aan de mensen die er wel zijn.” Melanie, een van de drie aanwezigen, is meteen enthousiast. “Dag madame!” Gilbert, die naast haar zit, begint te grinniken. Dit gezelschap heeft duidelijk zin in wat humor. Clown Gertie haalt een visnet uit zijn tas en trekt het over zijn hoofd. Hij begint te voelen aan het gezicht van Melanie en probeert te raden wie het is. “Is het Gilbert? Nee? Dan is het Nick!” Melanie schatert. “Nee, ‘t is madame!” Nick, de derde bewoner in de kamer, zit er stilletjes bij. Gertie stapt naar hem toe met een

meetlint. “Goed vasthouden hé Nick, zodat ik niet val.” Het lint glipt weg uit Nicks vingers en Gertie valt neer. “Nog een keertje, Nick.” Ditmaal bindt hij het lint goed rond zijn hand. Zodat hij kan duiken zonder te vallen. Nick straalt. “Eigenlijk houd ik hém vast”, vertelt Geert me achteraf. “Dat doen we wel vaker. Maar we geven de bewoners het gevoel dat zij ons rechthouden. Dat is heel belangrijk voor hun eigenwaarde.” Intussen is clown Nellf aan een muziekdoozje aan het draaien. La-la-la-la-la-la-la-laaaaa... Für Elise in pocketformaat. Melanie wiegt met haar hoofd, Gilbert blijft glimlachen. Een paar grapjes later is het tijd om naar de volgende groep te vertrekken. “Dag madame!” En ze wuift.

In de volgende leefgroep is het iets drukker. De clowns houden eerst halt bij Bram, een jongeman in een rolstoel die bijna blind is. Maar liedjes, daar is hij verzot op. Het liefst hoort hij een mooie schlager, of iets van Samson en Gert. Clown Gertie begint te zingen, en haalt dan een belenblazer boven. Bram ziet de bellen niet, maar voelt ze tegen zijn armen spatten. En hij geniet er duidelijk van. Wat verderop zit een oudere bewoonster in de zetel. Ook zij houdt wel van muziek. Als Gertie zijn topper ‘Twee ogen zo blauw’ begint te zingen, schreeuwt ze mee. En ze kan niet stoppen met hem te knuffelen. Intussen staat Nellf bij bewoonster Marianne en ze trekt voorzichtig haar bril recht. Een van de vaste begeleiders reageert verbaasd. “Straf dat ze dat toelaat. Als ik dat

“ DE ZORG VOOR MENSEN MET EEN HANDICAP IS HEEL GOED IN VLAANDEREN, MAAR DE CONTACTCLOWNS KUNNEN EEN MEERWAARDE BETEKENEN.

probeer, slaat ze mijn hand meteen weg.” De begeleiders staan de hele tijd mee te kijken. Ook zij genieten duidelijk van de contactclowns.

ONBEVANGEN

Geert en Nele besluiten: “Sommige voorzieningen beschouwen onze belevingsgerichte zorgmomenten (want zo heten ze officieel) als een soort opleiding op de werkvloer. De zorg voor mensen met een handicap is heel goed in Vlaanderen, maar ik denk dat wij toch nog een meerwaarde kunnen betekenen. Vaak pikken de begeleiders kleine zaken van ons op. Vooral de onbevengendheid – het ‘lege hoofd’ – is heel belangrijk. Echt tijd maken voor de bewoners, om ook de kwetsbaarsten onder hen te bereiken.” Dat laatste blijkt nog eens wanneer een laatste bewoonster bedeesd de leefgroep binnenwandelt. De clowns spelen een handenspel en strelen zachtjes over haar rug. De jonge vrouw omhelst hen en zou hen het liefst nooit meer loslaten. Nellf krijgt tranen in de ogen. “Hiervoor doen we het dus.” ✨

MEER INFO

Contactclowns in de zorg NeuzeNeuze is altijd op zoek naar nieuwe clowns én voorzieningen. Hun werking is gericht op mensen met dementie en personen met een verstandelijke handicap. Alle informatie op www.contactclownsindezorg.be

“Ik wil mijn fierheid niet opgeven”

Bij wie of waar kan je terecht voor geschikte hulp als je met een handicap te maken krijgt? Berte Gubbelmans vertelt hoe haar zoektocht naar geschikte ondersteuning verliep en welke stappen ze nog zoal onderneemt voor haar toekomst.

TEKST NATHALIE DIRIX

Berte Gubbelmans: “Enkele jaren geleden kreeg ik moeilijkheden bij het bewegen. Toen dit steeds ernstiger werd, besloot ik medische hulp te zoeken. Na lange tijd kwam ik te weten dat ik aan een aandoening lijd waardoor mijn fysieke toestand stelselmatig achteruitgaat. Als je dat te horen krijgt, weet je niet hoe je hiermee moet omgaan. Je komt plots in een andere wereld terecht waarin je je verloren waant.”

In die moeilijke periode hebben we advies gekregen van ons Multidisciplinair Team (MDT) en van Bart, een maatschappelijk assistent van het VAPH. Zij hebben ons geholpen bij het opstellen van onze aanvraag voor ondersteuning. Door deze aanvraag hebben wij na verloop van tijd financiële hulp gekregen om een elektrische rolstoel aan te kopen en onze woning aan te passen. Bij die aanpassingen komt heel wat expertise kijken. Zo wisten we bijvoorbeeld niet dat er iets als een

plateaulift bestaat. Dat is een vloer die je kunt laten stijgen of zakken en waardoor je als persoon in een rolstoel niveauverschillen aankan. Ook was het nieuw voor ons dat je verstelbare werkoppervlakken in je keuken kan installeren.”

“ HET IS EEN SOM VAN VELE ZAKEN DIE JE RECHTHOUDT.

ALS DE NODEN GROTER WORDEN
“Het deskundige advies over aangepast wonen is een grote hulp voor ons geweest. Zo kon ik gedurende al die jaren bij mijn gezin blijven wonen. Jammer genoeg lijd ik aan een degeneratieve ziekte. Dat betekent dat mijn toestand achteruitgaat en mijn noden steeds groter worden. Ik geef het niet graag toe, maar ik

beheers mijn bewegingen steeds minder. Hierdoor verlies ik steeds meer mijn evenwicht waardoor ik val en regelmatig in het ziekenhuis beland. Ook het maken van verplaatsingen wordt steeds moeilijker. Overstappen van mijn rolstoel naar een zetel kan ik – als ik eerlijk ben – niet meer aan. Deze hele situatie maakt dat ik zeer onzeker word wanneer ik alleen ben. We hebben dit onlangs aangekaart bij Bart zodat we opnieuw een klare kijk krijgen op de opties die voorhanden zijn.”

“Eigenlijk zijn er twee opties voor mij. Er is de mogelijkheid ‘zelfstandig wonen’ waarbij ik moet verhuizen naar een aangepaste woning. Jammer genoeg is een dergelijke woning maar bedoeld voor één of twee personen, niet voor een gezin met twee kinderen. De andere mogelijkheid is ‘persoonlijke assistentie’. Iemand die me kan helpen bij het wassen, aankleden en het uitvoeren van huishoudelijke taken. Voor mij is dit soort begeleiding op termijn de enige manier om langer in mijn huis te kunnen blijven wonen.”

Berte: “Hoewel de optie ‘persoonlijke assistentie’ mijn voorkeur wegdraagt, ben ik voldoende realistisch om te weten dat dit niet meteen haalbaar is. Vandaar dat we in deze fase gaan voor de combinatie van thuis blijven wonen mits het huis waar nodig aan te passen en extra hulpmiddelen in te zetten. Op die manier kan ik mijn zelfstandigheid zo maximaal mogelijk behouden. Voor mij is die zelfstandigheid essentieel. Ik ben vroeger altijd fier geweest dat ik een onafhankelijke vrouw was die ging werken. Die fierheid

wil ik niet opgeven. Mijn innerlijke kracht zorgt ervoor dat ik de moed vind om te blijven doorgaan.”

ZWARE TOL

“Hoe moeilijk en frustrerend mijn fysieke handicap ook is, laten we niet vergeten dat het ook mentaal een zware tol eist. Er zijn dagen dat je letterlijk en figuurlijk niet meer vooruit geraakt. Zeker wanneer je merkt dat je ongenadig verder achteruitgaat en er niets kan gedaan worden om dat tegen te houden. Op die momenten is de ondersteuning die ik van Jelle van de Dienst Ambulante Begeleiding krijg een echt hart onder de riem. Het feit dat

zij wekelijks langskomt, een luisterend oor biedt en ik mijn onmacht kan ventileren, is voor mij bijzonder waardevol.”

“Weet je, eigenlijk is het een som van vele zaken die je rechthoudt: het advies van de assistent van het VAPH en het MDT, de toegankelijkheid van je woning, de hulpmiddelen waarmee je je kunt verplaatsen, de psycho-emotionele ondersteuning van de Dienst Ambulante Begeleiding, de mensen die je dierbaar zijn, maar vooral je zelfstandigheid. Vandaar mijn pleidooi voor geschikte persoonlijke assistentie. Het houdt mensen met een handicap in hun waardigheid.” ✳

“ IK VIND HET BIJZONDER WAARDEVOL DAT ER IEMAND ELKE WEEK KOMT LUISTEREN NAAR MIJN NODEN.

Hoe verloopt een aanvraag voor ondersteuning vandaag?

1. Je dient het formulier ‘Aanvraag tot ondersteuning’ in. Je kan dit formulier zelf invullen of hiervoor al een beroep doen op het multidisciplinair team.
2. Je neemt contact op met een multidisciplinair team erkend door het VAPH.
3. Het multidisciplinair team maakt samen met jou een multidisciplinair verslag op en indien je hulpmiddelen aanvraagt ook een adviesrapport.
4. Het MDT bezorgt deze documenten aan het VAPH.
5. De provinciale evaluatiecommissie beoordeelt jouw aanvraag.
6. Het VAPH brengt je op de hoogte van de genomen beslissing.

hun waardigheid houden.

Internettechnologie in de hulpverlening

Technologische tools vervangen het persoonlijke contact niet, maar ze kunnen personen met een handicap zonder twijfel ondersteunen in hun zelfredzaamheid. Toch is er nog wat terughoudendheid in de zorgsector. Vanaf dit nummer kunnen we in St*rk rekenen op een bijdrage door Davy Nijs en zijn team over dit thema. Nijs staat vanaf volgend jaar aan het hoofd van de expertisecel 'Empowering People'. Hun ervaringen en kennis willen ze graag delen met de lezers van St*rk. Ook Philippe Bocklandt van de Arteveldehogeschool Gent laten we aan het woord.

TEKST NICK VANDERHEYDEN EN PETER VAN DYCK

Davy Nijs

Een perfect voorbeeld van een tool die nuttig is voor het dagelijkse leven van iemand met een handicap en die een smartphone heeft, is de eenvoudige **voice-recorder** die je daarop kan vinden. "Via een app als deze kunnen personen met een handicap zelfstandiger door het leven gaan", begint Nijs, orthopedagoog van opleiding en al sinds 2005 gepassioneerd door de combinatie hulpverlening en internettechnologie. "Hij of zij zou alleen naar de dokter kunnen bijvoorbeeld en het gesprek opnemen. Zijn er achteraf onduidelijkheden, dan

kan een begeleider of mantelzorger bepaalde termen verduidelijken door deze opname te beluisteren." Het is een eenvoudig voorbeeld van toepassingen zoals er duizend-en-een te vinden zijn. De cel eSocial Work van de UCLL ziet voor dergelijke toepassingen een grote rol weggelegd in het maximaliseren van zelfstandigheid van personen met een handicap.

ERVARINGEN EN IDEEËN DELEN

Als kennisplatform is het onderzoekscentrum nu op zoek naar ervaringen en ideeën van gebruikers zelf. "Via feedback

kunnen we pas echt gaan bekijken welke tools en websites effectief een meerwaarde betekenen. Zo zat ik onlangs samen met een man met een visuele handicap die me vertelde over de app **'Be My Eyes'** waarmee hij visueel sterke gebruikers om hulp kan vragen om iets te 'zien'. Prachtig toch, dat deze man zijn zelfstandigheid erop vooruitgang door een simpele, doch geniale app", besluit Nijs.

De cel eSocial Work bestaat al langer. Een team van zes onderzoekers bestudeert er de mogelijkheden om technologie te integreren in het alledaagse functioneren van personen met een handicap. Door de fusie van KHLeuven met KHLim en GroepT, valt deze cel vanaf volgend jaar onder de overkoepelende cel 'Empowering People'. "Dat is de onderzoekscel van de groep Gezondheid en Welzijn, verbonden aan de opleidingen Orthopedagogie, Sociaal Werk en Sociale Readaptatiewetenschappen. Wij proberen, ook al zijn we zelf geen technici, mensen aan te sporen om technologie te omarmen. We moeten dringend af van de idee dat de inzet van hulpverleners het enige middel is om personen met een handicap te ondersteunen. Technologie, en meer bepaald internettechnologie, kan een groot deel van deze rol op zich nemen."

De app **Be My Eyes** is beschikbaar op de iPhones van Apple.

HOOFDROL. Davy Nijs staat vanaf volgend jaar aan het hoofd van de expertisecel 'Empowering People'.

Philippe Bocklandt

Als er één iemand is die een goed zicht heeft op de mogelijkheden en valkuilen van onlinehulp, dan is het Philippe Bocklandt wel, docent en onderzoeksmedewerker van de Arteveldehogeschool in Gent. Na overleg met het werkveld legde hij, op vraag van minister Jo Vandeuren, de bouwstenen voor een Vlaams actieplan onlinehulp.

Voor een goed begrip: onlinehulp is het contact dat zorgstellingen via de moderne informatie- en communicatietechnologie met mensen met een handicap of hun omgeving onderhouden. Bocklandt onderscheidt drie grote categorieën: de informatieve instrumenten (de websites), de onlinecommunicatie (chatten, e-mailen, skypen...) en de ondersteunende instrumenten (zoals onlinedagboeken en zelftests).

MET PICTOGRAMMEN

Wat websites betreft, ziet Philippe Bocklandt er nog te veel die vanuit het oogpunt van de organisatie zijn gemaakt, met moeilijke taal als gevolg. "Zeker nu we naar een persoonsgebonden financiering gaan, moet je erop toezien dat de informatie voor mensen met een handicap heel toegankelijk is. Er zijn goede voorbeelden van websites die gebruik maken van getuigenissen en introductiefilmpjes over wat een organisatie te bieden heeft. Ik denk ook aan websites die met pictogrammen en foto's uitleggen hoe je pakweg spaghetti maakt. Dat zijn tools die de zelfstandigheid van mensen met een handicap echt ondersteunen."

Ook de digitale communicatie kan best op maat van de doelgroep verlopen. De website 'Wai Not' toont volgens Bocklandt hoe het moet. "Dat is een soort sociaal netwerk dat mensen met beperkte lees- en schrijfvaardigheden toelaat om naar elkaar en naar mantelzorgers berichten te sturen. Binnenkort kunnen de gebruikers zelfs pictogrammen intikken die automatisch in zinnen vertaald worden voor de hulpverleners."

Opleiding voor meer kwaliteit

Hulpverleners die onlinehulp willen verstrekken, staan voor een pak uitdagingen. Hoe beoordeel je welke van de honderden applicaties kwaliteit bieden? Hoe chat je op een deontologische manier? Hoe schrijf je goede, begrijpbare teksten voor je website? Hoe antwoord je constructief op hulpvragen? Hoe ga je om met de transparantie? Omdat er zoveel vragen zijn, start de Arteveldehogeschool in Gent begin 2016 met een postgraduaat 'Onlinehulp voor Welzijn en Gezondheid' voor zorgverstrekkers. Ze zullen er ook leren hoe ze de doelgroep kunnen betrekken bij het ontwikkelen van applicaties. "Er zijn te veel voorbeelden van apps die niet worden gebruikt, omdat ze boven de hoofden van de gebruikers heen zijn ontwikkeld", waarschuwt Philippe Bocklandt, docent op de school.

MEER INFO www.arteveldehogeschool.be/postgraduaat-onlinehulp-voor-welzijn-en-gezondheid

KENNISMAKING

Bij de ondersteunende onlinehulpmidde-len is er, zeker in de gehandicaptenzorg, nog werk aan de winkel. Niettemin openen zich ook hier heel wat perspectieven, bijvoorbeeld voor personen met autismespectrumstoornissen. Die kunnen bijvoorbeeld gediend zijn met gepersonaliseerde dagschema's, die hen helpen bij de timing van hun activiteiten.

Of de onlinehulp laagdrempelig genoeg is, is een algemene bezorgdheid. Er zijn in binnen- en buitenland al heel wat makkelijk toegankelijke online instrumenten beschikbaar; het probleem is dat vele zorgverstrekkers en organisaties niet van hun bestaan af weten. "Daarom investeert minister Vandeuren in een kennismakingsronde voor de directies en middenkaders in 2016 en 2017", zegt Philippe Bocklandt. "Enkel zo kunnen ze bepalen wat voor hen specifiek zinvolle tools zijn. Een belangrijke afweging bij de keuze is of je de moeilijk bereikbare doelgroep en hun begeleiders voor een instrument warm kan maken."

Het is niet de bedoeling dat onlinehulp de face-to-facecontacten vervangt. Wél kan niet ontkend worden dat de stap naar een hulpvraag online sneller is ge-

zet. "Het heeft al zeker het voordeel dat dingen veel sneller bespreekbaar zijn", meent Bocklandt. "Bij een persoon met een handicap die thuis woont en een paar keer per week een begeleider over de vloer krijgt, kruipt nu heel wat tijd en energie in verplaatsingen en briefings, omdat er tussendoor helemaal geen contact is. Een onlinedagboek, mails of methodes zoals skypen vergemakkelijken de opvolging." ★

Goede ervaringen met apps?

Heb jij goede ervaringen met een app die voor jou vele mogelijkheden heeft geopend om zelfstandig te functioneren of heb jij een idee voor een nuttige app: laat het dan zeker weten. De onderzoekers willen graag gebruik maken van jouw ervaring! Stuur een mailtje naar informatie@vaph.be

“Ik wil G-badminton promoten”

Na een mislukte operatie aan haar rug belandde Kristel Gevaert (48) in een rolstoel. Ze speelt G-badminton en schopte het intussen al driemaal tot Belgisch kampioene. “G-badminton maakt vanaf 2020 deel uit van de Paralympics”, vertelt ze. “Zelf ben ik dan wellicht te oud om nog deel te nemen, maar het is mijn doel om enkele Belgische spelers aan de start te krijgen.”

TEKST ANN BRAECKMAN

Kristel Gevaert liet 20 jaar geleden een preventieve operatie uitvoeren aan haar rug. “Ik ging valide het ziekenhuis binnen, maar rolde als een invalide naar buiten”, doet ze haar verhaal. “Er werd een zenuw geraakt en de operatie mislukte waardoor ik deels verlamd werd aan mijn onderste ledematen.” Het was een harde klap voor Gevaert die daarna aan een lange revalidatie begon. “Aanvankelijk kon ik nog met krukken lopen, maar uiteindelijk werd een rolstoel onvermijdelijk.”

Gevaert revalideerde, maar sportte daarna een tijdlang niet. Ze pikte pas in 2010 weer de draad op. “Voor mijn operatie was ik vrij sportief en ik had altijd basket gespeeld. Het idee was om rolstoelbasket te doen, maar dat viel me dik tegen toen ik zo’n training bijwoonde. Het ging er vrij agressief toe en de spelers lagen meer uit dan in hun rolstoel.” Uiteindelijk belandde ze bij een badmintonclub in haar buurt waar ook haar dochter speelde.

G-badminton is nog niet zo bekend in België en er zijn niet zo veel spelers. “Er zijn verschillende disciplines”, legt Gevaert uit. “Je hebt de WH1 en WH2, voor de rolstoelgebruikers. Daarnaast is er badminton voor personen met een verstandelijke handicap en dan ook nog voor de ‘staanders’, spelers die met een prothese spelen en dus staand kunnen badmintonnen.” Zelf speelt ze in de WH1. “Ik denk dat we met zo’n 20 spelers zijn in België. Wedstrijden zijn er voldoende, maar je komt dus vaak dezelfde spelers tegen, daarom speel ik ook vaak competitie in Nederland.”

BELGISCH KAMPIOENE.
Kristel won al drie keer de titel in dubbel en gemengd dubbel.

COMPETITIEBEEST

Drie keer werd een Belgisch kampioenschap georganiseerd en al drie keer veroverde Gevaert de titel bij de vrouwen dubbel en gemengd dubbel. In het voorjaar was ze de eerste Belgische G-badmintonster die een medaille behaalde op internationaal niveau, tijdens een wedstrijd in Spanje. “Ik ben competitief ingesteld”, lacht ze. “Maar dat hoeft natuurlijk niet, je kunt ook gewoon recreatief badmintonnen. Zelf train ik zo’n tweeënhalve uur per week en speel ik gemiddeld 3 à 4 dagen per maand. Dat zijn echt volle wedstrijddagen, dus het neemt wel wat tijd in beslag. En als een belang-

“JE KOMT VAAK DEZELFDE SPELERS TEGEN IN BELGIË, DAAROM SPEEL IK OOK VAAK COMPETITIE IN NEDERLAND.”

rijke wedstrijd op het programma staat, probeer ik twee keer in de week te trainen, dus vijf uur dan, maar dat gebeurt niet zo vaak.”

In 2020 staat G-badminton op het programma van de Paralympics. “Ik ben voorzitter van de G-spelersraad”, zegt Gevaert. “Het grote doel is om de sport bekend te maken bij het grote publiek. Tien procent van de bevolking heeft een handicap, maar toch zijn er zo weinig spelers. We bezoeken vaak revalidatiecentra of sportclubs en ervaren dat de sport helemaal niet bekend is bij ons doelpubliek. Daar willen we verandering in brengen onder meer door demo’s te geven.” Of ze zelf naar de Paralympics gaat, weet ze nu nog niet. “Ik vraag me af of ik tegen dan niet te oud ben. 53 is niet jong meer”, klinkt het. “Ik wil nu in de eerste plaats vooral G-badminton promoten en sponsors vinden. En ook nieuwe spelers aantrekken, motiveren en coachen en die naar de Paralympics loodsen.” ✳

Zin om te badmintonnen? Meer info op www.gsportvlaanderen.be

Videoverhalen in de kijker

Gaat het over inclusie en participatie van personen met een handicap, dan blijkt dat het perspectief van de doelgroep zelf zelden tot nooit wordt belicht. Ervaringsdeskundigheid is nochtans van onschatbare waarde voor onderzoek en beleidsondersteuning. Reden genoeg voor doctoraatsstudente Tina Goethals om bijna vierhonderd inspiratieve videoverhalen te bundelen voor het grote publiek op de website www.zondergrenzen.be.

“Vaak wordt over ons gesproken, in plaats van met of door ons”, aldus enkele deelnemers aan het project via een videoverhaal op de website. Vanuit hun oogpunt is het meer dan duidelijk dat hun stem nauwelijks doorweegt in het maatschappelijk debat of in wetenschappelijk onderzoek. Zo vindt ook Tina Goethals: “Het is spectaculair hoe vaak mensen met een handicap worden verhinderd door grenzen, ondanks de goedkeuring van het VN-Verdrag betreffende de Rechten van Personen met een Handicap.” Vanuit deze invalshoek ontstond het project ‘Zonder Grenzen’. De verzamelde verhalen geven zicht op wat inclusie en participatie betekenen en vormen een rijke bron van inspiratie. Bovendien is er nog steeds ruimte voor nieuwe verhalen. Surf dus naar de website en post jouw verhaal.

www.zondergrenzen.be

Toegankelijkheid als missie

Lokale besturen en overheidsorganisaties kunnen beter presenteren wat toegankelijkheid en inclusie betreft. Met die gedachtegang ging Tolbo vzw enkele jaren geleden van start. De vzw wil sensibiliseren en informeren, en is de spreekwoordelijke verbinding tusschen bestaande organisaties en structuren, de lokale beleidsmakers en de individuele burger.

Volgens Tolbo vzw, Toegankelijkheid Lokale Besturen en Overheidsdiensten, is het voor lokale overheden belangrijk te voorkomen dat mensen met een handicap in een isolement raken. Niet het minst aangezien laatstgenoemden steeds meer trachten te participeren aan alle sociale, culturele en maatschappelijke activiteiten in de samenleving. Oprichter Mark Van Assche, zelf ervaringsdeskundige, legt uit: “Voor ons, personen met een handicap, is integreren een werkwoord en een dagelijkse opgave. Het gaat dan om comfortabel wonen, woon-werkverkeer, een zinvolle vrijetijdsbesteding... Vanuit het idee dat ieder van ons gaven en beperkingen heeft, moeten deze talenten daarom evenzeer en meer dan ooit maatschappelijk worden benut en dienen beperkingen zo veel mogelijk te worden weggewerkt.”

Meer informatie vind je via www.vzwtolbo.be

Week van de G-sportfan

Van 18 tot 25 oktober 2015 organiseert het G-sportfonds van de provincie Antwerpen de tweede editie van de ‘Week van de G-sportfan’. Tijdens deze achtdaagse staan maar liefst tien G-projecten centraal die op zoek gaan naar fondsen voor de aankoop van sportmaterialen en naar G-sportfans die hun project een warm hart toedragen. Het thema van de sensibiliserings- en crowdfundingcampagne dit jaar: ‘Drempels wegnemen’.

De provincie wil personen met een handicap alle kansen geven voor een duurzame sporttoekomst. Dat deed het in 2014 een eerste keer met succes. “De eerste editie, waarin eveneens tien G-projecten centraal stonden, was goed voor 9.700 G-sportfans die 42.851 euro ophaalden”, vertelt gedeputeerde voor sport Bruno Peeters. “Niet enkel willen we G-projecten in de kijker zetten, we brengen ook verhalen van mensen. Verhalen die deelnemers kunnen inspireren om G-sportfans en fondsen te werven om bijvoorbeeld sportmaterialen aan te schaffen, vervoer van en naar trainingen te organiseren...” De tien projecten dit jaar zijn: Wapper vzw, Parcivalschool, Katrinahof en De Markgrave (Antwerpen), To Walk Again (Tongerlo), Sailability (Mol), vzw Marjan (Duffel), Hippisch zorgcentrum Heikenhof (Meerhout), Avalympics (Geel) en AC Lyra (Lier).

Meer informatie vind je via www.gsportfonds.be

VRAAGJE VOOR HET VAPH?

www.vaph.be

☎ 02 225 85 97

Provinciale Afdelingen

(voor vragen over uw persoonlijk dossier)

Prov. Afd. Antwerpen

Potvlietlaan 5

2600 Berchem

☎ 03 270 34 40

☎ 03 270 34 41

antwerpen@vaph.be

Prov. Afd. Vlaams-Brabant

Vlaams Administratief Centrum

Diestsepoort 6/57

3000 Leuven

☎ 016 31 12 11

☎ 016 31 12 29

leuven@vaph.be

Prov. Afd. Limburg

Ilgatlaan 7

3500 Hasselt

☎ 011 27 43 54

☎ 011 28 51 09

hasselt@vaph.be

Prov. Afd. Oost-Vlaanderen

Vlaams Administratief Centrum

Koningin Maria Hendrikaplein 70

bus 51, 9000 Gent

☎ 09 269 23 11

☎ 09 269 23 39

gent@vaph.be

Prov. Afd. West-Vlaanderen

Vlaams Administratief Centrum

Koning Albert I-laan 1/2 bus 55,

8200 Brugge

☎ 050 40 67 11

☎ 050 39 36 80

brugge@vaph.be

Antennepunt Brussel

Vlaams Agentschap voor

Personen met een Handicap

(VAPH)

Sterrenkundelaan 30 -

lokaal 004, 1210 Brussel

☎ 02 225 84 62

☎ 02 225 84 05

brussel@vaph.be

Open op maandag en
woensdag van 9.15 tot
12.15 uur en van 14 tot 16 uur
(in juli en augustus enkel
op woensdag)